

Издаје два пута
у мјесецу

Цијена за Аустро-Угарску: на годину К 2-40
на по године. К 1-20
на четрт год. К — 60
За друге земље: на годину 4 круне. Поједини бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по цјеновнику. Ако се више од три пута увршћују, рачунају се јефтине.

Уредништво се налази у Николићевој улици бр. 8. Писма се шаљу на уредништво „Српског Коло народног листа“. Рукописи се не враћају.

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“

1. 355.—906

У име Његова Величанства краља!

Кр. судбени стол у Загребу закључио је на предлог кр. државног одвјетништва у Загребу, да тископис отискан у привременом часопису „Српско Коло“ од 22. марта 1906. бр. 5. и то:

I. Из вијести: „Избори градских заступника у Загребу“ а) од ријечи отиснуте између „грађанство“ и „изборништво“ (стр. 7. ступ. 1. алин. задња, редак 11 и 12); б) од ријечи „Влада је“ до „Бога“ (стр. 7. ступ. 2. алин. 1. прва два ретка); в) од ријечи „Влада је“ до „обиљежена“ (стр. 7. ступ. 2. алин. 1. редак 5—7); г) ријечи отиснуте између „побиједили“ и „попова“ (стр. 7. ступ. 2. алин. 1. редак 11); д) од ријечи „Као што“ до „у Загребу“ (стр. 7. ступ. 2. алин. 1. редак 14 и 15).

II. из вијести „Осуђен новинар“ а) ријечи отиснуте између „је због“ и „чланка“ (стр. 7. ступ. 2. алин. III. редак 5); б) завршне двије ријечи те вијести (стр. 7. ступац 2. алинеја IV. редак задњи).

III. Из вијести „У Угарској“ а) од ријечи „влада генерала“ до „Сабор је“ (стр. 7. ступ. 2. алин. V. прва 2 ретка); б) од ријечи „помоћу“ до „своју власт“ (стр. 7. ступ. 2. алин. V. редак 6 и 7); в) од ријечи „Ако буде“ до „одувек радио“ (стр. 7. ступ. 2. алин. VI. задња 3 ретка) твори учин преступка §§. 300. и 302. к. з.

Стога се изриче забрана даљег распачавања реченог тискописа, заплијена се потврђује, заплијењени примјерци имаду се уништити, а пресуда ова има се прогласити у „Народним Новинама“ и на челу будућег броја часописа „Српско Коло“.

Разлози.

Читавим смјером и садржајем поменутог тискописа настоји се раздражити неистинитим казивањем и изопачивањем чињеница на мржњу и презир проти органима владе у погледу њихова уредовања, а уједно потиче становнике државне једне проти другима на раздоре непријатељске што твори учин преступка означенога у §§. 300. и 302. к. з.

Пресуда оснива се на §§. 6. и 12. т. п. и §§. 32. и 34. т. з.

Кр. судбени стол.

У Загребу, дне 25. марта 1906.

Г а ј.

Прочитајте.

Још само овај број добивају они, који нијесу досад обновили претплате за годину 1906. Који не пошаљу претплате не ће више добивати листа. Ко хоће да и даље добива и да чита „Српско Коло“ нека одмах пошаље претплату.

Уредништво и управа „Српског Коло“.

Образовани тежаци.

Ријечи: образовање, образовати, образован човјек често се чују и читају. И у овом броју овог нашега листа можемо читати, како се наша словенска браћа Пољаци хвале, што имају образованих тежаци (ратара).

Па шта је то образован човјек и образовање?

Образован је човјек који има потребног знања не само о струци, којом се он бави, већ и о свему што је око човјека и у човјеку: о држави, о праву, о другим народима, о природи (земљи, звијездама, билини, животињи, васиљени); укратко, који о свему, што га се дотиче, има оно најпотребније знање, оно што је главно и најважније, који ни у чем није стран, који није ни у што неупућен.

У садашње вријеме нема напретка народу, који је необразован. Садашњи живот тражи много и много више умјешности, знања, него живот пређашњи. Зато се и труде на све стране државе, друштва разна и поједини људи, да своје народе начине што образованијим. Па зато ми и видимо да су најнапреднији Енглези, Нијемци, Швабе, Данци, Чеси и још два три мања народа, који су по образовању свог народа на првом мјесту.

А најзадњи у свему су Турци, Срби, Хрвати, Руси, Грци и други народи, који су и по образовању најзадњи.

Доста је кад вам кажем да од 1000 Данаца не знаду читати 2 а од 1000 Срба не знаду читати 750.

У нас можеш тешко 100 тежаци набројити у Хрватској и Славонији, за које можеш рећи, да су људи образовани, а нама треба у свакој опћини толико људи.

А треба ли нам збиља?

Да видимо. Већ и врапци на крову знаду, како су наше политичке опћине запуштене. Ено у Лици опћина са 300 процената општинског намета (приреза). Зашто? Зато што не ваљају општински одбори. А не ваљају, јер тежаци не знаду, како све велика права има општински одбор и колико он може учинити. Да тежаци знаду, како се општински одбор бира, како он има права кажњавати општинске чиновнике, надзирати сваки њихов посао, бирати чиновнике, бирати заступнике у крајишке имовне (шумске) општине и још других ствари има, они би друкчије пазили кога ће бирати у општинске одборе, они би се постарали да се упуте у законе, и да се упуте у то како ваља општинама управљати, да буду народу на корист.

Чувајте и остављајте сваки број овога листа, јер ће вам требати и послуже, да га читате.

То је политичка општина. А у свакој политичкој општини има неколико школских и црквених општина. И ту треба велики број тежака, који су образовани, јер без њих ће се свашта радити, као што се и ради. А свака општина бира једног или два заступника у имовну општину. Колико се наш народ јада на рђаву управу у имовним шумама, криви господу, бога и сваког, само не себе. А једино је он крив. Сваки општински одбор бира заступнике у имовинску скупштину, какви су ти заступници свију општинских одбора у једној имовној спћини, таква ће бити и управа шумама.

Сву управу у котарима и општинама надзире жупанијска скупштина. Жупанијску скупштину бира опет народ, а не поставља је ни краљ ни бан. И у жупанијску скупштину треба бирати и тежаке, јер они, који живе и злоупате се по општинама, најбоље ће моћи рећи, гдје што не ваља. Али користи ли бирати људе, ако нису ни у шта упућени, ако ће тамо ћутати или говорити како не треба, па да им се смију престојници и други чиновници и рекну: ето вам народа, ето како зна управљати.

А сабор је највиша моћ у држави. Што сабор рекне а краљ онда потпише, то је закон, по том се мора равнати живот свију нас у држави.

Па зар необразован тежак може знати кога ће изабрати у сабор, зар необразован тежак може бити изабран у сабор?

У сабору ће увијек бити људи учених, јер има таквих ствари сабор да изради, које сасвим разумију само људи, који су те ствари учили, а не знаду их добро ни други учени људи, који су учили што друго.

Али у сабору треба и мора бити и тежака. Има опет сабор да изради таквих ствари, које тежаци разумију и о којима би они најбоље могли рећи, је су ли добро замишљене и како их треба увести у живот. Рецимо, кад се ствара закон о земљишним заједницама, о пољским путовима, о унапређењу ратарства, о иселивању и тако даље. Ту би ријечи и знање образованих тежака злата вриједиле.

Нећу ни да говорим, како образованих тежака треба у земљорадничким задругама, пјевачким друштвима и у сваком друштву обичном.

Лијепо је то, рећи ће многи, али за образовање треба школа. Истина је, са школом се лакше образовати. Али може се то и без школе, а друго, није сваком потребно онолико знања колико школа даје. Осим школе ту је књига, новина и разговор с паметним људима. Тиме свако ко хоће може стећи толико знања, да буде образован човјек, образован тежак. Најславнији српски пјесник владица Петар Петровић Његуш учио је само три разреда основне

(пучке) школе али је наткрилио све учене српске пјеснике. А све знање стекао је сам, без школе. Ми не можемо бити сви учењаци али можемо о свакој ствари толико знати, да не бленемо као магарци, кад се о њој стане говорити. А.

Срби сви и свуда.

Хвала Богу ми сада већ знамо сви да смо Срби и зашто смо Срби. И тежак зна, да је Србин, јер српски говори, јер је српске крви, српског поријекла, јер држи иштује српске обичаје, које је од старих баштинио.

Ми знамо, да ваља и да останемо Срби, јер Бог је уредио, да има више народа и зна зашто је то уредио.

Да је све цвијеће бијеле боје и истог облика, да је сваки човјек једнак по лицу и души, да је сва земља равница, да је све остало удешено по једном калупу, били природа (а природа је све што је ван човјека) била лијепа, би ли човјек у њој налазио сласти и окрепе, као сада?

А онда, што има више народа, све више се надмећу, трсе, који ће кога претећи, достигнути. Труде се, измишљају све нове ствари, труде се да буду вреднији, штедљивији, бољи у свему.

Један народ има нешто добро у себи, што други нема, други има ману, коју трећи нема и тако даље. Народ се учи од другог, прима оно што је у другог добро, чува се од његова зла.

Прирођено је дакле да буде више народа, па није то зло и зато сваки народ ваља да остане код свог имена, говора, обичаја, код своје народне душе.

Знамо то и ми Срби, па зато хоћемо да и останемо Срби. Нећемо да будемо Швабе, Маџари, Хрвати, Талијани или што друго. Али са свима хоћемо да будемо у љубави, као што Бог и природа заповиједа.

Знамо да смо Срби, зашто смо Срби и зашто морамо и остати Срби.

Али има нешто што не знамо сви и не осјећамо. Не знамо да је народ као једно тијело, да ни један дио не може живјети без другог. Не знамо и не осјећамо, да штету трпи онај у Србији, кад заболи оног у Лици или ком другом српском крају. Не знамо, да би и нама у Аустро-Угарској било боље, кад би неко добро стигло нашу браћу у Србији или у Турској.

Ми не знамо да је то жива живцата истина и да тако мора бити.

Јесмо Срби, мисле неки, и хоћемо да будемо, јер то је природно, али зар ће наша

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

њива бити већа, ако, рецимо, Србија или Црна Гора постане већа и богатија, зар ће њима бити лакше и боље, ако неко добро нас задеси.

Тако мисле неки људи и на први мах чини се то истинито.

Али ја ћу се потрудити, да покажем и докажем, како ти људи немају право, како то није истина, већ да је свака корист једног српског краја у исто доба корист и других српских крајева, а штета једног краја штета и другог.

Српски народ живи у четири државе: у Аустро-Угарској, Србији, Црној Гори и Турској. Србија и Црна Гора су слободне, Срби су тамо господари у својој кући; и ако је између њих Турска, можемо их узети као једну земљу.

У Турској сад српски народ јако страдава. Даве га и глобе Турци и Арнаути, па му чак и образ каљају, што је горе и од смрти.

Како се то смије радити? Ево како: За вријеме, док су краљевала у Србији два посљедња Обреновића: Милан и Александер, Србија је била скоро упропаштена; војска запуштена, управа забатаљена, земља задужена. Од такве државе нико није стрепио. Србија је тако страдала, да ће јој требати још неколико година да се опорави, осим ових што прођоше откад је српски краљ Александер погинуо.

Такве Србије није се бојала Турска, па је зато и смјела онако газити и газити и сад српски народ у Турској.

Зар дакле није истина, да и Срби у Турској осјете зло, ако је зло у Србији?

А да се ослободе Срби у Турској, колико и колико би одлануло Србији? У њима би Србија, све да се и не споје са Србијом, имала помоћника у свему; Србија не би морала на њих трошити као сад (за школе и цркве српске у Турској Србија даје новац, јер Турци за то не даду ни филира), она би била сигурнија од других својих душмана (особито Шваба). Једно зато, што би јој и браћа ослобођена од Турске помогла, а друго зато што се не би морала бојати, да ће на њу Турска ударити с леђа.

А ми Срби у Аустро-Угарској?

И тежак је сваки осјетио, да ми Срби у овој држави нисмо синови првенци. То у зраку мириши, не треба то доказивати.

Има ли човјека, који ни то не разумије, да би они, који овом земљом управљају, водили више рачуна о нама Србима, да су наша браћа изван ове државе моћна и јака? То је тако јасно и разумљиво свакоме, да ће то и будала разумјети. А исто тако, водили би о нама још мање рачуна, да немамо никога свог иза леђа.

А да се Србија, Црна Гора и Срби у Турској сложе у једну српску државу, како би ми то текар осјетили! Ако ни због чега другог, а оно због тога, што би велика и богата Србија била још бољи муштерија (купац) за робу из Аустро-Угарске. Па да не изгуби таквог муштерију, који купује за милијоне фабричну робу, не би Аустро-Угарска смјела вријеђати Срба у својој држави, да не увриједи тако и слободне Србе.

Ми сад морамо издржавати и српску школу, и цркву и српску потребу сваке руке смирити без државне помоћи. Али да се други Срби сви удруже у једно друштво, они би нам помагали смирити наше потребе, јер би то друштво процвјетало и било кадро помоћи. Оно је сад сиромашно, па помаже у велико браћи у Турској, која су од свију Срба највећи патници и којима треба највише помоћи.

Ето дакле, кад не гледамо на крв, на срод-

ство, на срце, већ као Чивути (Џидови) на рачун, видимо да су сви Срби једно тијело и једна душа, да је срећа и несрећа једних срећа и несрећа других, и да једнима без других нема правог живота.

То морамо знати и по том се равнати. Велики дио зла нашег и настао је због тога, што то не знамо и по том не радимо.

Срби сви и свуда, помислите на ово што сад рекосмо, држећи се оне свете српске ријечи: Само слога Србина спасава. А.

Србија: Саборна црква у Београду.

Српско коло.

Коло, коло,
наоколо,
виловито,
пла'овито,
наплетено,
навезено,

окићено,
зачињено!
Брже, браћо, амо, амо,
да се скупа поиграмо!
Србијанче, огњу живи,
ко се теби још не диви!
'Рваћане¹⁾, не од лане,
од увек си ти без мане!
Ој, Босанче, стара славо,
тврдо срце, тврда главо:
тврди си као кремен камен,
'де станује живи пламен!
Ао, Еро²⁾, тврда веро,
ко је тебе јоште теро?
Ти си кано 'итра муња,
што никада не покуња!
Ао, Сремче, гујо љута, —
сваки јунак по сто пута!
Црногорче, царе мали,
ко те овде још не фали!
Мачем бијеш, мачем сечеш,
мачем себи благо течеш:
благо — турска глава сува,
кроз њу ветар горски дува!
Ој, соколе Далматинче,
дивна мора дивни синче!
Ој ти красни Дубровчане³⁾,
наш и данас бели дане,
та са песме из старине,
пуне славе и милине!
Ој, Славонче танани!
Банаћане лагани!
Ој, Бачвани, здраво, здраво,
ко ј' у песми већи ђаво!
И ви други дуж Дунава,
и ви други 'де је Драва,
и сви други тамо, амо,
амо да се поиграмо!
'Ватите се кола тога,
од вишњег је оно Бога!

О тужби пред мјесним судом.

Као што знате, тужити се може неко, или код мјесног или код котарског суда или код судбеног стола. Код мјесног суда може се тужити усмено, код котарског суда усмено или писмено, код судбеног стола само писмено.

Овај ћемо пут говорити о томе, како се тужи и шта се може тужити пред мјесним судом.

Које тужбе спадају пред мјесни суд?

Пред мјесни суд спадају све тужбе, у којима се тражи, да неко исплати или да поврати

¹⁾ Србин из Хрватске.

²⁾ Србин из Херцеговине. Херцеговцима веле: ере.

³⁾ Срби из Дубровника у Далмацији, чувени негда са своје учености.

дуг или новац или да накнади штету, исказану у новцу. У градовима се може тужити до 200 К пред мјесним судом; у 30 већих мјеста у Хрватској и Славонији може се пред мјесним судом тужити до 120 К, у свима осталим опћинама, а тијех је највише, може се тужити само до 60 К (30 фор.)

Ако тужилац захтијева један оброк или преостатак дуга (тражбине), који прелази преко 60 К (или у оним већим мјестима преко 120 К, а у градовима преко 200 К) или ако тражи доспјеле камате од главнице опет преко 60, 120, 200 К, мјесни ће суд моћи судити само онда, ако дужник призна пред судом цио дуг или ако не дође на рочиште.

Код кога мјесног суда треба тужити?

У правилу треба дужника тужити код мјесног суда оне опћине, у којој дужник стално станује.

Занатлије, рукотворци, трговци на мало (т. зв. ситничари), гостионичари, бродари, возари и сваки, који људе прима на стан или на храну могу тужити за дуг из тог посла или за купљену робу код свога мјесног суда, то јест код мјесног суда оне опћине, у којој они сами, тужиоци станују. Али ако је прошло 90 дана, од како је дуг учињен, немају више тога права, него морају тужити дужника код његова мјесног суда.

Може се уговорити унапријед, који ће суд судити.

Сваки вјеровник, који хоће да тужи дужнике своје код суда, у околини кога он сам станује, може уговорити унапријед са својим дужницима, да ће их тужити код свога суда. Али ако то уговори, онда и оне тужбе, које би иначе спадале пред мјесни суд не спадају пред њега, него пред котарски суд, у околини кога вјеровник (тужилац) станује или има своју трговину.

Исто тако могу се странке нарочитим уговором обавезати, ако обје не станују у околини једног те истог мјесног суда, да ће им судити кот. суд и за оне ствари, које се иначе могу тужити код мјесног суда.

То одређује закон од 11. јуна 1882. г.)

Тужиоци и људи, који у једној опћини привремено станују, могу се тужити код мјесног суда те опћине, док у њој бораве, ако је дуг ту настао.

Које тужбе не спадају пред мјесни суд?

Мјенични дугови не могу се никад тужити код мјесног суда.

Исто тако не смије мјесни суд примати никакве тужбе, које се не тичу новчаних тражбина, као што су тужбе о праву власности, о сметању

посједа, излучне тужбе, а у парницама из закупа и најма могу мјесни судови судити само онда, ако се има да утјера закупнина или најамнина.

Ко се не може тужити пред мјесним судом?

Не може се пред мјесним судом тужити: државни и земаљски ерар; сви заводи, које заступа држ. надодвјетништво у Загребу; опћина, у којој је мјесни њезин суд; начелник, жена и његова малодобна дјеца у тој опћини; котарски судица оног суда, под који тај мјесни суд спада, његова жена и малодобна му дјеца.

Како се тужи пред мјесним судом?

Ако желиш тужити пред мјесним судом, онда означи за што тужиш и кога тужиш (предмет тужбе, име, презиме и боравиште туженог). Судбени писар мора ту тужбу унијети у уредовну књигу и обје странке позвати писменом позивницом на расправу за идућу сједницу суда. У позивници треба да буде назначено име и презиме странке, предмет тужбе, дан и сат расправе уз опомену, да странке понесу собом документе (исправе), који се тичу правде, и ако је могуће да доведу собом и свједоке, на које се кане позвати.

Странке могу доћи и без претходног позива на суд, да расправљају о своме препору, а суд је дужан још исти дан судити о ствари.

Ко води парницу?

Пред мјесним судом може странка водити парницу или сама главом или по пуномоћницима. Пуномоћник може бити сваки мушкарац, који може сам себе пред судом заступати. Жена може заступати мужа. Адвокати не могу заступати пред мјесним судом.

Образлагање тужбе.

Тужбу може странка поднијети суду или усмено или писмено, али пред судом се тужба само усмено образлаже. Расправе су усмене и јавне, али само за одрасле људе. Мјесни судица или његов замјеник са два присежника, који имају такођер право испитивања, преслушавају странке. Суд има настојати, *колико је год могуће*, да се странке нагоде. Истом ако нагодба не пође за руком, има се препор расправити. Ако странке склопе нагодбу, упише се она у уредовну књигу и кад се прочита, потпишу је странке својеручно или, или ако не зна писати, рукознаком. Ако тужени не дође на расправу, а суд види, да је могао доћи, онда се тужени осуди из оглухе, а ако тужилац не дође, ствар се не расправља и не суди.

Кад се ствар усмено расправи, онда се узимају у претрес свједоци, вјештаци, документи, изводи се очевид. Присега није допуштена пред

мјесним судом, а ни нагодба уз присегу није допуштена пред мјесним судом.

Кад је расправа готова, чланови суда вијећају и изричу јавно осуду у име краља. Осуђени има за 8 дана извршити осуду.

Притужба против осуде?

Ако је једна странка незадовољна осудом, може одмах или у року од 8 дана након проглашене осуде, или ако код проглашења осуде није била назочна, у истом року *након достављене јој* писмене осуде, ставити притужбу на котарски суд. Котарски суд ће их позвати на ново, ствар расправити и судити. Ако странке захтијевају, могу добити и писмену пресуду. Против ове осуде нема даљег лијека.

Биљеговање.

О биљеговању код мјесног суда говорено је већ у броју 3-ћем, гдје је укратко писано и о мјесном суду. Како мјесни суд има велику вриједност у животу народном, ми смо опширније изнијели садржину закона о њему. У идућем броју говорићемо о маличном поступку пред котарским судом као маличним.

Мудре изреке о здрављу.

1. Ако не знаш што је здравље, рећи ће ти болесник. Тек кад га изгубиш, осетиш што ти је вредило.
2. Питали богата: Где ти је благо? — У гвозде-ном сандуку. — А где је твоје? — упитаће сирмака — у мојим здравим рукама. — Међер је твоје и лепше и поузданије.
3. Боље је бити здрав ратар него болестан цар.
4. Болесник малко једе, али много троши.
5. У болесна човека ни молитва здрава.
6. Слаб подмладак готов назадак.
7. На зло просо мало с' слане хоће.
8. Нејачица и правду губи.

Ове пословице вадимо из лепог листа „Здравље“ што га у Београду у Србији уређује д-р М. Јовановић-Батут, велики народни пријатељ а издаје га „Друштво за чување народног здравља“. На годину кошта 2 К., на по године 1 К.

Славни гробови.

Нова јуначка погибија на Челопеку.

„Благо томе ко довијек живи,
Имао се рашта и родити“.
П. Његуш.

Онако исто као што су се у почетку нашег устанка и ослобођења од Турака најпре овде онде као светле варнице јављали четници и устаници, који су били претече општег устанка под Карађорђем, — тако се исто данас у Старој Србији и Мађедонији, тим још нео-

слобођеним крајевима српских земаља јављају борци и устаници, тако-зване *комите*, који притичу у помоћ и бране нашу тамошњу браћу од душманских насртаја, бугарских, турских и арнаутских и тиме храбре, одржавају и чувају нашу заробљену браћу да се не побугаре и потурче, већ да се и даље одрже као Срби са својим народним именом, језиком, вером и обичајима, док најзад и њима не сване дан ослобођења и уједињења са нама.

Србин може много да трпи, али кад јади и зулуми преврше меру, кад му се насрне на његово народно име, прошлост и понос и кад му стану убијати и највиђеније људе, свештенике и учитеље, — онда и Србину прекипе и он се почне лаћати оружја да враћа мило за драго и да се свети својим душманима.

Из свих крајева српских полетише сиви соколи и ђетићи у постојбину Душана и Марка, Југ-Богдана и других славних наших предака, да се браћи својој у невољи и помоћи нађу и јуначку крв своју пролију за њино ослобођење.

Поред толиких досадањих јуначких жртава и хероја који падоше и крв своју пролише за ослобођење своје заробљене браће као што су: пок. Брана, Др. Протић, Бацета, Лаз. Кујунџић, Чича Павле, Ђ. Цветковић и други, — ево и нових *двадесет и шест* славних и јуначких витезова који 25. Јануара ове год. славно изгинуше у борби с турском војском, заменив своје јуначке главе са *150 турских глава*.

Те нове жртве, ти нови српски тићи Обилићи и витези Синђелићи, који напустише своју кућу, старе родитеље, браћу и сестре, жене и децу, једном речју, све своје миле и драге, па као добровољци — комите из чистог одушевљења полетеше да се бију за слободу потлачене и заробљене браће своје да тамо и јуначке кости своје оставе, — то су ови родољуби: Љуба Атанацковић (јединац у оца и мајке), Риста Поповић, Тодор Призренац, Јордан Јовановић из Прилепа, Јордан Тончевић, Риста Поречанац, Ђорђе и Илија браћа Недељковићи, Илија Наумовић, Цветко Васић, Вељко Вукајловић, Коста Спасић, Илија и Петар Церовићи (Црногорци).

Помињући овде њихова славна имена, молимо се Богу за покој њине душе и узвикнимо им:

Слава вам и хвала српски витезови, нови српски Обилићи и Синђелићи! Вечан вам и светао био помен у Српству и лака вам српска земља за коју сте крв своју пролили!

Ваша ће деца светлити као јарко сунце међу потомством, које ће вас ако Бог да у скоро осветити!

На вашим гробовима нићи ће ако Бог да у скоро цвеће слободе заробљеној браћи у Старој Србији и Македонији!

Владаца.

„Подринске Новине“. Ове новине излазе у Србији.

Не идите за сад у Америку.

Опомињемо Србе тежаке најозбиљније, да ни за живу главу не иду за неко вријеме у Америку.

У Америци је отпочео големи штрајк угљенокопа. Преко по милијуна радника, који копају угаљ штрајкују, то јест оставили су посао, јер су тражили већу плаћу и краће вријеме рада, а нису добили.

Сви су угљеници затворени. Ако штрајк потраје дуже времена (а хоће, јер су радници приштедили 60 милијуна круна да се исхране, док су без посла) престаће радити многе фабрике, јер ће им нестати угља. Радници у многим фабрикама изгубиће посао. Неће бити посла ни за оне, који су тамо, а камо ли за нове придошлице.

Шта се збива у нас и у свијету.

У Угарској никако да се уведе законско и мирно стање. Они из Беча не попуштају, а ни Мађари неће да попусте. Друкчије се помало укидају слобода штампе и састајања. Нови сабор неће бити сазван у законом одређеном року, јер они из Беча знаду, да би Мађари у сабор изабрали још жешће људе; нису они кукавице и маме као ми.

Енглески краљ Едуард путује по Француској, Шпанолској и Средоземном Мору. На том свом путу свратиће се и у Бар, приморски град Црне Горе, гдје ће га дочекати кнез црногорски Никола Петровић-Његуш. Срби Црногорци спремају се, да ваљано дочекају великог госта.

Избори у Русији. У Русији ће скоро бити избори за први руски сабор (зове се руски: дума).

22. марта издао је цар закон о том, како се имаду обавити избори.

У том закону има лијепих уредаба, које би и нама биле потребне као гладну кора круха (хљеба).

Између осталог наређује закон, да се онај, који изборнике части, мити или им обећава што, да гласују за њега или кога другог, има казнити затвором од 2—8 мјесеци. Исто тако и онај који прими част и мито.

Чиновник који пријети изборнику, ако гласа и тим га спријечи у вршењу права изборног губи службу и казни се затвором од 4—8 мјесеци.

Чиновник који спречава одржавање изборних састанака злоупотребом своје власти казни се отпустом из службе и затвором од годину и по до двије године.

Осим ових одредаба има и других овако добрих. Свагдје свањива, само је још код нас мрак.

Осуђен новинар. У Загребу је осуђен ових дана г. Већеслав Вилдер, одговорни уредник хрватског четитог листа „Покрет“. Осуђен је због неких чланака што су у листу били заплијењени, на **6 мјесеци тешке тамнице**, а лист „Покрет“ осуђен је на **2000 К** глобе.

Сав свијет је запрепаштен због овако строге осуде овога народног новинара. И многи чешки, њемачки, словеначки и други листови писали су о овом.

Вилдера је бранио предсједник наше српске самосталне странке д-р Богдан Медаковић за бадава.

Кад ли ће Боже и нама синуги слобода штампе!

Срби у Америци прегли су озбиљно, да оснују тамо српско владичанство или да се сви Срби подреде ком српском владичанству у Европи. Досад су Срби били подређени руском америчком владици, који је опет подређен управи руске цркве у Русији. Али и ако смо браћа с Русима ипак свако о себи може боље водити бригу. Зато су Срби скоро сви сложни, да оснују своје владичанство и своју управу црквену, слободну од Руса.

Нов закон. Спрема се код земаљске владе нов закон, који ће се однијети на одобрење сабору. Овај закон ради о сељачком посједу, то јест управо о том, како ће се спријечити превелико цијепање сељачког посједа.

Кад закон буде одобрен и проглашен „Српско Коло“ ће о њему обавијестити своје читаоце.

У Русији се обављају избори за сабор. У земљи се уводи све више ред и мир. Има наде, да ће у Русији ускоро све поћи бољим путем. Све ће дабогме одлучити сабор. Ако у први руски сабор уђу ваљани људи ред и мир ће се учврстити.

Без муке се пјесма не испоја, без муке се сабља не санова. Службене руске новине јављају да је до сад откад се оно сав руски народ (и господа) стао бунити и тражити већа права, које рањено а које погинуло неких четрдесет хиљада људи.

Сви ти људи страдаше за слободу не хајући за своје муке.

Тако се, видите, крваво стиче право и слобода. Не хасни се клањати, просјачити, ни стајати гологлав.

Различне вијести.

Велини српски добротвор. Велики поседник у Вуковару, г. Жарко Станић, распоредио је још за свог живота, коме ће по његовој смрти припасти његов велики иметак (неких четири стотине хиљада круна).

Одредио је да иметак припане српској гимназији у Новом Саду, друштву „Привредник“ у Загребу, које намешта сиромашну децу у занате, српском позоришту у Новом Саду и српској црквеној општини у Вуковару.

Овим се Жарко Станић уписао у ред највећих српских добротвора. Име његово спомињаће се вечито у Српству. Дао му Бог, да до краја свог живота поживи у срећи и задовољству.

Слободни епископи. У Босни и Херцеговини већ је доста народу сваке невоље. Народ почиње са свију страна тражити слободу штампе, договора, састајања, да се о народним невољама смије слободно писати и говорити.

У Мостару сложише се 400 људи, православних, муслимана и католика, па су на владу послали једну петицију са својим потписима, да даде народу горња права.

Ту петицију потписали су и два епископа: православни владика Зимоњић и католички бискуп Буцоњић.

Овако ваља. Кад народ види да се и угледни људи заузимају за народна права и он ће прегнути радосније и живље на посао.

Пјесму „Српско Коло“, коју доносимо у овом броју спјевао је 1844. године знаменити и чувени српски пјесник Бранко Радичевић.

Бранко је први пјесник који је почео пјевати пјесме језиком, којим тежак српски говори. Дотле су пјесници српски пјевали онако, како су црквене књиге писане, па народ није разумио њихове пјесме.

Бранко је спјевао сијасет пјесама у свом кратком вијеку. Умро је године 1853. у 29-ој години свог живота. Пјесме су му све лијепе, не зна се која је љепша од које.

У овој пјесми пјева Бранко, како се сви Срби морају ухватити у једно велико српско коло, увијек мислећи једни на друге и волећи се.

Народна књижница у Карлову. У селу Карлову, у Банату, основана је српска народна књижница. Добри људи, који имају књига zgodних за ратаре, поклонили су на 500 комада књига књижници, те ће ратари моћи посуђивати књиге и читати.

Сретно, да Бог да! Нека се и у другим мјестима угледају народни људи на Карловљане.

Изложба у Загребу. У мјесецу септембру (рујну) ове године приређује се у Загребу изложба стоке, живади (перади), пчела, млекарских производа (путра масла, сира), вртларства и господарских справа (машина).

Сваки, ко мисли, да има шта, што је вриједно слати на изложбу, треба на изложби узети учешћа.

Пријавити се треба до краја априла (травња) ове године.

Наш народ криво мисли о изложбама. Тежаци говоре да су изложбе зато, да се види, хоће ли се моћи ударити већи порез. А то је лудо мишљење.

На изложбама, они, чије су ствари најбоље, добивају награде, онда се о њима пише, прочује се доброта њихове робе, те људи од њих купују те се зато још већма старају, да им роба (стока, жито и друго) буде још биља. Од тога онда имају користи и они и други.

Онда се на изложби види која је грана народног рада заостала, па се држава стара, да и она томе помогне, да се тај назадак уклони. Људи који дођу на изложбу видјеће свакојаким ствари, виде како други имају добру робу, чују зашто је то, па се трсе, да и они у будуће имају тако добру робу.

Ето зашто се изложбе приређују по читавом свијету. Долазе на њих и странци из других земаља, некад више него домаћи, а на њих барем не можемо ударити пореза.

И у Петровчићу (у Срему) основана је српска земљорадничка (ратарска) задруга недавно, а ово дана задруга је и потврђена.

У управном одбору задругином су следећи: Жарко Ђорломановић уједно и председник; Петар Родин уједно заменик председников; затим Милан Илић и Паја Љубинковић. Пословођа је Милан Лазић.

Са задругом у Петровчићу сад је у Срему свега 64 српске земљорадничке (ратарске) задруге.

Пољски тежаци у Њемачкој. У Њемачкој живе око 3 милијуна наше словенске браће Пољака.

30 година раде Нијемци (Швабе) да те Пољаке понијемче. Држава је већ дала 450 милијуна марака (марка је 1 К и 20 фил.) за то, да се прекупљује земља од Пољака и даје насељеним Нијемцима, само да од Пољака начини бескућнике.

Али Пољаци се не даду, ни стопе не уступају Нијемцима. Било је испрва господе (грофова, кнезова, барона) која су продавала земљу душманину, али сад су се и они тргли, а тежаци нису никад то ни радили.

Имају и Пољаци своје задруге земљорадничке (до сада 300) и ево што пишу пољске новине о задругарима Пољацима:

„Код наших тежака показује се таква тежња за сваким знањем, да су скоро све нове задруге у задње доба основали сами тежаци без ичије помоћи. Међу њима има много радних, образованих (са знањем) људи, који тако јако воле своју земљу и разумију тешко стање у ком ми Пољаци живимо, да би их могли ставити за узор сваком народу“.

Благо Пољацима, кад се овако јавно могу хвалити са радиношћу и знањем својих тежака.

Страшна несрећа у угљенику. У Курјерском угљенику, у Француској догодила се страшна несрећа. У угљенику је настала ватра (те је дошло експлозије (распрснућа) плина, због чега се угљеник срушио. У том часу радило се у угљенику, те су рушевине потрпале преко 1200 људи, који су сви остали мртви.

Страшној несрећи крива је управа над угљеником, јер се није водио никакви надзор нити је било реда.

Преко хиљаду породица радничких остало је без хранитеља.

Уз нашу слику. У овом броју доносимо саборну (главну) цркву у Београду, у Србији. Као што вилите црква је обична.

Али по Београду и Србији купе се већ дуже времена прилози за градњу велике, красне цркве, која ће бити посвећена св. Сави, српском просвјетитељу и учитељу. Цркву ће подигнути управо на оном мјесту, гдје је бијесни Синан-паша 1595. године спалио мошти (тијело) св. Саве. Мислио је, да ће Срби заборавити св. Саву, кад нестане тијела његова а кад разаспе његов пепео на све стране свијета. Али се преварио љуто. Најљепша црква у Српству биће посвећена св. Сави.

Туђи огрисци. — „Не ваља се“ оставит иза себе огризак, а „не ваља се“ ни туђе огриске јести —

веле наше жене, и имају пуно право. Огриске не ваља остављати с тога, што може које неразумно дијете на њих наићи, те их појести, а јести их не ваља с тога, што се с огриском из туђих уста може пренети и која болест. Од најобичнијих болести, које се тим начином преносе — нарочито на децу — да споменем гушобољу (дифтерију), јектику (сушицу), вренгу и шарлах.

СРПСКА ВЕЗИЉА

ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ

ЗА РУЧНИ РАД, ДОМАЋУ
ПОТРЕБУ, ПОУКУ И ЗА-
БАВУ, СА ЦРТЕЖИМА И
— СЛИКАМА. —

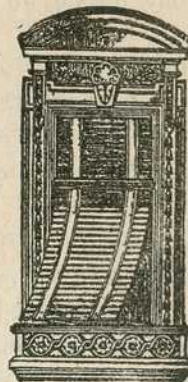
Стаје годишње

= 5 КРУНА =

Шаље се сваком на увид,
но га жели.

— Адреса : — 2011 2—3

SRPSKA VEZILJA, WERSCHETZ

Фабрика
жалузија,
ролета,
дрвених
и жељезних
завојних
напана

Г. СКРБИЋ

Илица 40. — ЗАГРЕБ — Илица 40.

препоручује своје

признато солидне, тачне и јефтин
— фабрикате —

Ценовници бадава и франко.

604. 5—